

Kik voltak a komáromi Jókai cserkészek?

Gróf Teleki Pál vallás- és közoktatásügyi miniszter, tiszteletbeli főcserkész Komáromban

Ó-Komárom, 1938. november 6.

/.../ A mi tb. főcserkészünk – nem tudunk megválni ettől a megnevezéstől – még titkárul is cserkésztsíztet vitt magával az ünnepségre, mert titkos cserkészcélok vezették Komáromba. Tele volt kocsija 10 nagy csomaggal. A kocsi oldalához nagy, címeres lobogó van kötve. Ő maga teljes cserkészdíszben, fokossal a kezében indult el Komárom felé. /.../

Igen, a komáromi Jókai cserkészekhez indult gróf Teleki Pál tb. főcserkészünk.

Tudjátok-e, kik a komáromi Jókai cserkészek?

Hogyne tudnátok, hiszen annyit írtak róluk mostanában. /.../ A Jókai cserkészek egyenes utódai Klapka tábornok Komáromot védő honvédeknek. /.../ A komáromi Jókai cserkészek is magyar történelmet csináltak. /.../ Ott állottak az emlékeztető 1938. október 9-én este 7 órakor az ó-komáromi hídon a cseh őrség mögött, mint első Ó-Komárom lakói közül. Ezzel akartak tisztelegni az első magyar cserkésznek, akit a küldöttségben vártak. Ők kiáltották az első üdvözlést feléjük, s azután kerékpáron szétfutottak a városban, hogy a magyar küldöttség megérkezésének örömhírét futótűzként szétvigyék. /.../

A tb. főcserkész előre ment Komáromba, hogy a hivatalos bevonulás előtt már megkeresse a Jókai cserkészeket. /.../ Most is ott találta őket – kordont állva – a híd ó-komáromi bejáratánál. Az egész csapatot természetesen nem lehetett a kordonból kiemelni, csak a zászlótartókat és a parancsnokok egy részét /.../, de már akkor kérte a parancsnokot, hogy az ünnepségek után valamennyi cserkész legyen a gimnáziumban.

A legszebb fogadalmátétel

Bármilyen gyorsan siklott is a gépkocsival a tb. főcserkész a gimnáziumhoz, a komáromi cserkészsereg sorakozva várta már. S amikor belép a tornaterembe s felharsan a Vigyázz!, Jobbra nézz!, 170 boldogságtól ragyogó cserkészszempár sugárzik rá. /.../ S a magyar tb. főcserkész hozzájuk szól:

Fiúk! Cserkész testvérek!

A mai diadalmas ünnepre eljöttem, mint a magyar delegáció tagja, mint a magyar kormány minisztere. De mivel ki akartam fejezni azt, hogy ide ma elsősorban mint cserkész jöttem, cserkészruhát öltöttem. Én most igazában hozzátok jöttem, Jókai cserkészek. Ezzel akarom viszonzni azt a fogadtatást, amiben bennünket, engem, első ideérkezésünkkel részesítettek. Megköszönöm nektek cserkésztsíztelgésteket, megszenvedett magyarságotokat. /.../ Mi nagy ünnepi alkalmakkor fogadalmat szoktunk újítani. Megkérdem benneteket, akarjátok-e magyar cserkész-fogadalmatokat megújítani?

Fergeteges „akarjuk” a válasz 170 cserkészfiú ajkáról. /.../ És leteszik a fogadalmat először a vezetők, aztán a cserkészek.

„113-as komáromi Jókai cserkészek, testvéreim!” – folytatja a tb. főcserkész. – „Ettől a pillanattól kezdve ezzel a sorszámmal tagjai lettetek a magyar cserkészszövetségnek. Ez a legkisebb üres csapat-számunk, ezt nektek adjuk. /.../”

Az immár 113-as komáromi Jókai cserkészek túlárado örömmel veszik át Teleki Pál kezéből a magyar jelvényeket, a vezetők a könyveket s rajzáslókat. Szerelmes tekintettel nézegetik a sóvárgott jelvényeket. De megszólal Bíró Lucián csapatparancsnok, kerületi vezető köszönő szava. Ekkor már nem bírtak a könnyek tovább megülni a szemekben /.../. A tb. főcserkész is csak többszöri elcsuklással tudta elmondani viszontvlaszát, amikor felolvasta a bakonyzombati levélét, akik gyönyörű zászlót készítettek a Jókai cserkészeknek.

Most előálltak – az ünnepség alatt érkeztek – a tatabányai 480. sz. Vidovszky Kálmán cserkészcsapat tagjai, hogy átadják a Jókai cserkészeknek azt a rajzáslót, amit már évek óta nekik szántak, s amely a várakozás éve alatt megjárta táboraikban a csonka haza minden táját. Mélyen szívbe markolt ez a váratlan újabb ajándék.

Ennyi örömkönnny között mégis sírtak fájdalomkönnyet a komáromi cserkészek. Ott áll a Jókai csapattal szemközt az Arany János iparoscserkészek 3 raja is. Ezekről nem tudta a tb. főcserkész, de senki ideát, hogy vannak: azt hittük, hogy Komáromban mindenki a Jókai cserkészcsapat tagja. Nekik azért nem jutott zászló, csapatszám. A tb. főcserkész vigasztalta őket, az összes jelvényeket megkapták, s megvigasztalta, hogy ünnepélyes keretek közt az országos elnök fogja nekik átadni a zászlót, de hát nem tudott az ő csapatukról. Nem sikerült egészen a vigasztalás.

Ekkor olyasvalami történt, amit talán csak a cserkésztestvériség tud felmutatni. Ismét előálltak a tatabányai cserkészek, és saját selyem díszcsapatzászlójukat odaadták az Arany János csapatnak, hogy ők már ma se maradjanak zászló nélkül. Leírhatatlan az az érzés, ami ekkor mindenkit elfogott. Olyat adtak a tatabányaiak testvéreiknek, aminél többet, nagyobb csapat nem adhatott, ami több volt mindennél: a cserkészzászló több mindennél, több a csapatnál.

... és büszkén, szabadon felhangzott az örök hitvallás: „Hazádnak rendületlenül légy híve oh magyar!”

A komáromi cserkészeket ezért, mivel ezt komolyan vették, a csehek megverték, pedig nem tettek mást, csak a béketárgyalások megszakadása után is tovább tüntettek a magyarság akarataért /.../.

(A Magyar Cserkész korabeli számából)

Három magyar gimnázium három országból

(A Tamási Áron Gimnázium évkönyvébe – Kustván Ilona összeállítása)

Amikor a budapesti Szent István Gimnáziummal elkezdtek baráti kapcsolataink ápolását, a budapestiekkel együtt egy testvért is nyertünk: a székelyudvarhelyi Tamási Áron Gimnázium ugyanis már ezt megelőzően lett a szentistvánosok testvériskolája. Magyar történelmünk hű tükré a tény, hogy a három magyar gimnázium tanulóinak három ország állampolgárai. Van azonban országhatároknál erősebb, széttephetetlen kötelék, ami összeköt bennünket: anyanyelvünk és magyarságunk.

Mindez leírva közhelyszerű, üres szólamként hathat, ha nem éljük meg és át a valóságban az együvé tartozásra, a közös anyanyelvre való rácsodálkozás felemelő érzését. Ennek megélését tette lehetővé a második éves tanulók osztályának 2006 június végi székelyföldi kirándulása, melyet a tőle megszokott lelkesedéssel és odaadással szervezett meg osztályfőnökük, Kalácska József.

Hiszem, hogy a komáromi gimnazisták egész életre szóló élményévé vált az a hatnapos, Székelyföldet bebarangoló év végi körút, melyre a meghívó Székelyudvarhelyről, baráti osztályuktól és Szélyes Emőke osztályfőnöktől érkezett. A mieink 2006 telén már vendégül látták a tátrai síkirándulásunkon, majd áprilisban Komáromban egy osztálytalálkozón a Tamási Áron Gimnázium diákjait, így Székelyudvarhelyen már jó ismerősként vagy barátként köszönthették egymást a fiatalok. Jó volt újra látni egymást és kezét fogni, beszélgetni a tanártársakkal: Laczkó György igazgatóval, Hermann Éva igazgatóhelyetttessel, Szélyes Emőkével, Szakács Istvánnal, Ozsváth Imolával, Godra Hajnalkával, lelkes kísérőinkkel. Annyi őszinte emberi szeretettel, mint amiben tanárnak és tanulóknak volt része a Székelyföldön töltött, gyorsan múló 6 nap során, ritkán találkozik az ember. Köszönet érte mindannyiunknak.

Kisbácson, Farkaslakán, Barót, Csíksomlyón, Házsongárd, a székelyudvarhelyi ódon gimnázium-épület – benne Baróti Szabó Dávid festői portréja, a város főterének magyar történelmet idéző szoborparkja, a székely kapus, fiatornyos magyar falvak, a Hargita igéző szépsége, Zetelaka, Ivó és a tudat, hogy Sikaszó csak 8 kilométerre van tőlünk, hogy a lankás, dombos, fenyvesek borította táj olyan, mint ahogy Ábelt és Tamási novelláit olvasva elképzeltük – mindannyiunk lelkébe belevésődött, hiszen a mi kincsünk is.

Hűség az anyanyelvhez – istenem, de sokszor hallottam. Ennek bizonyítékát és biztosítékát a székelyudvarhelyi és a komáromi gimnázium találkozója megvalósító tanáreberekben, a magyarságukat megélt erdélyi és felvidéki tanítványokban, a gyermekeiket magyar iskolába írató szülőkben látom.

Budapest, Székelyudvarhely, Komárom gimnazistáinak egymásra találása a testvérek találkozása volt.

Biztatójuk – biztatónk legyen Tamási Áron Márai Sándornak írt gondolata, melyet a 400 éves székelyudvarhelyi Tamási Áron Gimnázium évkönyvében olvastam:

„Bizony, nem egyedülvalók vagyunk, hanem valamiféle szerves egységhez tartozunk: (...), melynek a nyelvén szólunk. Ennek a családnak országföldje van, s ha most kevesebb is, mint nagy bűnök előtt, annál édesebb ez a föld. Történelme van, mely ha gyakran szerencsétlen volt is, de hősi volt és önzetlenségében költők tollára méltó. Irodalma van, mely nyelvi társtalanságában a mesék pazar színeiben lüktet. Halottai vannak, kiknek a neve nem „számadat”, hanem csillagok a föld alatti égen. Élő népe van, mely munkával és az erkölcsi érzék örökségével keresi a boldogulás útját: és álmai vannak, amelyek nem a „zsiványoké” (...), hanem a jövőké.”

Hogy tanítványaink ezt miként élték meg, milyen élményekkel, érzésekkel lettek gazdagabbak, arról vallanak magyargazdagzataik alábbi részletei:

Egy szlovákiai magyar diák Székelyföldön

„Már lassan tizenkét éve, hogy nagyszüleim kíséretében beléphettem a legnagyobb magyar kisebbség világába, de tisztán fel tudom idézni az ottani hangulatot, embereket és kirándulásaimat a környező falukba. Kisgyerek voltam még, s ezért úgy éltem meg ezt a két hetet, mintha népmesék elevenedtek volna meg körülöttem.

Azóta többször is eljátszottam a gondolattal, mi lenne, ha a nyáron megint elmennénk oda, s ahogy távolodott a gyerekkorom, úgy idealizáltam az Erdélyben töltött időt. Vissza szerettem volna térni abba a nyugalomba, ahol az emberek közötti kapcsolatok nem olyan ridegek, ahol a népviseletet nemcsak a kultúrházak színpadán hordják, ahol nemcsak különös alkalmakkor énekelnek népdalokat.

Ezért aztán igazán örültem, amikor az osztály felvetette azt az ötletet, hogy a kirándulást Erdélybe tervezzük. Vártam már, milyen lesz ez az öt nap a „legjobb helyen a legjobb osztállyal”.

(Huszlicska Bálint) ►►►

Egy szlovákiai magyar diák Székelyföldön

„Hogy milyen érzés egy szlovákiai magyar diáknak, ha Székelyföldön jár? Érdekes. De mindenféleképpen jó. Ezt személyes élményeimből tudom, ugyanis már kétszer jártam Erdélyben. Ott az itteni ember (legalábbis én) úgy érzi, hogy otthon van. Nem egy teljesen idegen helynek láttam, mint pl. Berlint vagy Németországot, hanem olyan helynek, amely tágas erdőivel, mezőivel és józan embereivel szívemhez közel áll. Olyan, *mintha valamilyen formában oda is és a Csallóközbe is tartoznék*. Nagyon kellemes dolog megtapasztalni azt, hogy több mint ezer kilométer megtétele után olyan emberekkel találkozunk, akik hasonlóan gondolkoznak, mint mi.”

(Kucsora Kristóf)

„Erdély a maga csodaszép tájaival, fenyvesekkel borított, dombos, lankás vidékeivel mindenkit ámulatba ejt. Gyorsfolyású patakjaival, tiszta környezetével nyugodt életet ad az itt élő embereknek és az ide látogató tömérdek turistának.

Az első utam során én is meglepődtem, akárcsak a többi osztálytársam. A buszból kifelé nézve láttam a csöndes falvakat, a békés vidéket, a boldog embereket, kik szívesen láttak minden idegent, akár magyar volt, akár nem.

A székely diákok örültek nekünk. Nagyon barátságos, szerető emberek voltak, akik mindent megtettek a kényelmünk kedvéért. Együtt játszottunk, együtt örültünk és olykor együtt is sírtunk egy incidens során. Az együttérzés ugyanúgy megvolt bennük, akárcsak bennünk. Próbáltak minél több időt együtt tölteni velünk, hiszen valamennyien jól tudták, egy ideig többé nem látjuk egymást. Egy hét azonban túl kevésnek tűnt. Bár próbáltunk szoros barátságokat kialakítani, azonban több idő kell, hogy megismerjük ezt a szép vidéket a maga lakóival. A barátságok azonban nem maradtak el, hiszen egy idő után mindenki megtalálta a hozzá legközelebb álló embert.

Számomra nagy öröm volt megismerni egy más tájat, más magyarságot, kik akárcsak mi, ugyanúgy szenvedtek a múltban, s a határok elfeledtével, 800 km ide vagy oda, *tudtuk: ma egy nemzet vagyunk.*”

(Rajcsányi Viktor)

„Erdélyben az emberek *ragaszkodnak hagyományaikhoz, nyelvükhöz, kultúrájukhoz, vallásukhoz. Ez a sok apró dolog önbizalmat ad nekik*, és felül tudnak kerekedni a politikai elnyomáson. Talán nekünk is ezt a példát kellene követnünk, egyszerű, de tartalmas és boldog életre kéne törekednünk.

Ez az erdélyi út ráébresztett arra, hogy a boldogság az egyik legfontosabb dolog a világon. Boldogok lehetünk úgy is, hogy körülöttünk minden szép és jó, viszont úgy is, hogy mindenért meg kell küzdenünk. Ez utóbbi boldogságot többre tartom, mert legalább tettünk érte valamit.”

(Pócsik Gabriella)

„Én felvidéki diákként megkaptam a lehetőséget, hogy eljuthassak Székelyföldre. Azért is volt ez olyan fontos számomra, mert már 6-7 éve vannak barátaim a Vajdaságban, Kárpátalján és Székelyföldön, akikkel évente összejevünk, és egy sakkverseny keretében megbeszéljük egymás problémáit, élvezzük egymás társaságát. Tehát nagy lehetőség volt ez számomra, hogy jobban megismerjem az oly sokat emlegetett Székelyföldet.

Voltak elképzeléseim a tájról, az emberekről, székely kaput is láttam már fényképen, de a valóságban... Hát az teljesen más. Olyan embereket ismertem meg ott, akik távol élnek tőlünk, de problémáik hasonlóak a mieinkhez. Fantasztikus volt az a tudat, hogy vannak még olyan magyar emberek a világban, akik nemcsak melldöngetéssel emlegetik a 15 millió magyar ember fogalmát, hanem tetteikkel bizonyítják: *testvérként szeretik az összes magyar embert*, legyen az bárhonnan a világból.”

(Dolník Attila)

„Székelyföld számomra ismeretlen volt, most jártam ott életemben először. Bár már hallottam róla sok mindent, de mégis az, hogy ott voltam, teljesen megváltoztatta a véleményem az ottaniakról. Szlovákiai magyarként elég érdekes volt számomra olyan környezetbe kerülnöm, ahol szintén kisebbségi nemzet él. Szülőföldem és Székelyföld nincs olyan távol egymástól, de mégis sok mindenben különbözik. Nemcsak a táj, hanem az emberek viselkedése, gondolkodásmódja és életfilozófiája is teljesen más.

Az ottani emberek számomra nagyon különösek voltak. Ha visszagondolok a múlt eseményeire, hogy mennyi megpróbáltatáson mentek keresztül, azt hittem, teljes mértékben érzékelhető lesz rajtuk a fájdalom, de mégsem így történt. Az emberek nagyon barátságosak és közvetlenek voltak velünk, főleg mikor megtudták, hogy mi is a kisebbséghez tartozunk. Teljesen más az életfelfogásuk, ami számomra nehezen érthető.

Sokan azt tartják, hogy »Székelyföld a magyar paradicsom«. Azt hiszem, hogy ebben teljesen igazuk van. A néhány nap alatt, amit ott töltöttünk, arra a következtetésre jutottam, hogy az ott élő emberek nagyon összetartóak. Ezt nagyon becsülöm bennük, hiszen *mindent megtesznek a jogaik kiharcolásáért és a magyarság megtartásáért*.

Néhány ismert magyar író is onnan származik, például Benedek Elek és Tamási Áron is. Számomra nagyon nagy élményt nyújtott a meseíró életéről hallott történet.

Lehet, hogy most még nem tudom, de valamikor – idősebb koromban – biztos érteni fogom, hogy a kirándulás hatására mennyi új élménnyel és ismerettel lettem gazdagabb. Azt is megígérem, hogy ha lesz valaha lehetőségem, akkor még egyszer visszamegyek.”

(Vanya Éva)

„Ez a kirándulás számomra elsősorban azt szolgálta, hogy rájöjjelek, *van mit tanulnunk az ott élőktől*. Talán először elmaradottnak tekintettük őket, de a csalódás kellemes volt, *elmaradottság legfeljebb minket jellemezhetett lelki téren*. Valóban csodálatos érzés volt velük társalogni, életüket megismerni. Jómagam is megváltozva tértem haza, mint ahogyan sok más útitársam is: jobb emberré váltam.”

(Tóth Roland)

„És mit lát egy felvidéki diák Székelyország gyönyörű vidékén? Látja a fantasztikus tájat, de lehetősége van arra is, hogy a dolgok mögé lásson. Megkeresse a saját »miértjeit«, és ezekre megtalálja személyes válaszait is.”

(Horváth Dávid)

Kustován Ilona, Ozsváth Imola és
dr. Kalácska József Baróti Szabó Dávid
sírnál Virten

„Itt a Felvidéken egy Székelyföldről származó jezsuita, pap, tanár, lapszerkesztő, jeles irodalmár sírnál állunk, és büszkén elmondhatjuk, hogy bármerre járunk a Kárpát-medencében, és nem csak ott, mindenhol voltak, vannak, és remélhetőleg lesznek még magyarok, kiknek munkásságára, életművére tisztelettel emlékezünk.”

„2005-ben a »templom és iskola közt« felállítottuk Baróti Szabó Dávid mellszobrát, szemben Tamásiéval, aki a székely irodalom írójaként méltó utódja a jezsuita Barótinak. A Tamási Áron Gimnázium 2005-ben elkészült modern technológiával felszerelt előadótermet Baróti Szabó Dávid emlékének szentelte.”

„...hoztunk magunkkal egy kicsit Erdélyből, Baróti szülőhelyéről, kis fenyőket ültetünk a nagy előd fejébe mellé, melyekből ha fenyves nem lesz is, de egyenes, égbe nyúló, az idők zivatarát kiálló szálfaik növekednek. Isten adja, hogy így legyen!”

*(Részletek Ozsváth Imola Baróti sírnál
elmondott beszédéből)*

Köszönjük a szíveslátást

A baráti kapcsolat kialakításában és a találkozón részt vevő diákok osztályfőnökeként köszönetemet fejezem ki a bennünket fogadó Tamási Áron Gimnázium igazgatóságának, tantestülete Komáromban járt tagjainak, főként a baráti osztály diákjainak és osztályfőnöküknek, Szélyes Emőke tanárnőnek. Hálásak vagyunk a minden részletre kiterjedő figyelemért és szíveslátásért.

Soha nem feledjük, hogy tiszteleggettünk Elek apó emléke előtt Kisbaconban, Bíró Elődéknél tett kirándulásunkat és kedves fogadtatásunkat Ivóban, a Lobogó forrás finom vizét, sétánkat a Békás-szoros szerpentinjein a szikrázó napsütésben, Gyergyó fenyveseinek harapható tiszta levegőjét, a parajdi sóbánya lenyűgöző, néha félelmetes monumentalitását, a strand sós vizét, Tamási Áron és Orbán Balázs sírja koszorúzásának meghitt pillanatait, a körösfői templomot, Házsongárdot, a Farkas utca és Mátyás király nekünk szóló példázatát, a szombat esti székely virtust, a villanyfényes focimeccset, a kakukkfűves domboldalak illatát, a felénk áradó szeretetet és gondoskodást.

Köszönet illeti Kustován Ilona igazgatóhelyettest és dr. Gyurenka István tanár urat a találkozó hat napja alatt nyújtott segítségért.

Felhívás

A Komáromi Öregdiák-ban folyamatosan szeretnénk megjelentetni az iskola életét dokumentáló régi képeket. Kérjük olvasóinkat, egyesületünk tagjait, illetve az iskola volt diákjait és tanárait, ha van ilyen a birtokukban, bocsássák a lap rendelkezésére – lehetőleg digitalizált formában – néhány mondat utalással arra, ki vagy mi látható a képen. A hagyományos formában megőrzött képek számítógépbe vitelét az iskola titkársága biztosítja.

A lapban megjelenő írásokat és képeket a szerzők honorárium nélkül bocsátják a szerkesztők rendelkezésére.

A lap szerkesztését, tördelését, lektorálását és nyomdai előkészítését önkéntesek végzik, ugyancsak honorárium nélkül. Ha lehetőségeid megengedik, a nyomdai költségekhez való önkéntes hozzájárulásodat örömmel nyugtázzuk.

Köszönjük.

*

A Komáromi Öregdiák-ba szánt írásokat és egyéb közleményeket a

Selye János Gimnázium, „Öregdiákok”,
94501 Komárno, ul. bisk. Királya 5.
vagy az lhg@mail.t-com.sk címre várjuk.

A Komáromi Öregdiák régebbi számai megtalálhatók az Interneten, a gimnázium honlapján érhetők el:

www.sjg.komarno.sk/oregdiak/kezdo.htm

Komáromi Öregdiák – Hírlevél. Kiadja a Komáromi Magyar Gimnázium Öregdiákjainak és Tanárainak Baráti Köre. Belső használatra. A kiadásért felel: Dr. Bastrnák Ferenc.

Technikai munkatársak: Kürthy Erzsébet, Kovács György, Bartal Mária. Lektorálta: Jakabné Lelkes Ilona. Szerkesztette és tördelte: Lovász Gabriella. Nyomta a Komáromi Nyomda Kft.